

Käytännön esimerkki ympäristöohjelman ja kaupunkistrategian ohjauksesta hankintatoiminnassa

Lahden kaupungin hankinnat

- Ei keskitettyä hankintatoimea, palvelualueet ja yksiköt kilpailuttavat oman toimialueensa hankinnat itsenäisesti
 - Kaupunkiympäristön, Sivistyksen ja Konsernihallinnon palvelualueet, Tilakeskus
 - Tietohallinto vastaa keskitetysti ICT-hankinnoista
- Hankintapalvelut hoitaa kaupungin yhteisiä hankintoja, palvelualueiden ja yksiköiden antamia toimeksiantoja sekä toteuttaa konsernin toimijoiden kanssa yhteishankintoja
- Sähköiset kilpailutusjärjestelmät on otettu käyttöön 2010-luvun puolessa välissä
- Kaupungin tarjouspyynnöt, päätökset ja ostolaskudata avoimesti saatavilla

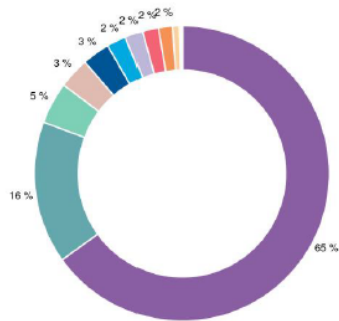
Lahden kaupungin ostolaskudatan spendianalyysi

- Ostolaskudataan perustuva spendianalyysi ja hankintojen hiilijalanjälki analyysi tehtiin ensimmäisen kerran vuoden 2019 ostolaskudatasta.
- Tulokset Lahden kaupungin käytettävissä Hansel Oy:n Hankintapulssissa
- Ostolaskudataan perustuva analyysi antaa kokonaiskuvan kaupungin ostoista
 - sisältää kaikki ostot, myös ne jotka perustuvat muihin kuin kilpailutettuihin sopimukseen, esim. ostot Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymältä ja sidosyksiköiltä, yhteistoimintaosuudet, alle 5 000 € ostot
- Tietojen hyödyntäminen

Hankinnat ja CO2 kategorioittain 2020

Hankinnat kategorioittain

2020 yht. 648,6 M€

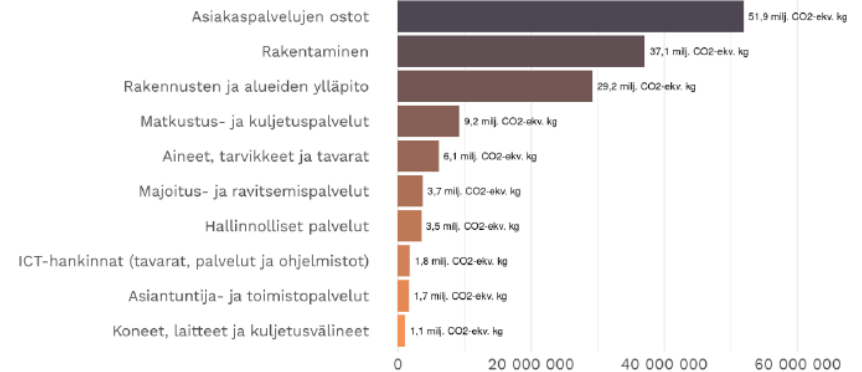
Asiakaspalvelujen ostot, 421,9 M€

- Rakentaminen, 101,2 M€
- Rakennusten ja alueiden ylläpito, 29,7 M€
- Matkustus- ja kuljetuspalvelut, 21,9 M€
- Hallinnolliset palvelut, 19,7 M€
- ICT-hankinnat (tavarat, palvelut ja ohjelmistot), 13,6 M€
- Majoitus- ja ravitsemispalvelut, 12,1 M€
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat, 11,5 M€
- Asiantuntija- ja toimistopalvelut, 9,9 M€
- Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet, 4,8 M€
- Sosiaali- ja terveyspalvelut, 1,2 M€
- Koulutus- ja kulttuuripalvelut, 1,1 M€

Hankinnat (€)

- Vuonna 2020 yht. 648,6 M€
- Vuonna 2019 yht. 585,8 M€

Hiilijalanjälki

Hiilijalanjälki perustuu Suomen ympäristökeskuksen kehittämään laskeutumiseen (SYKE:n 15/2019). Arvot hankintakategorioiden hiilijalanjälkistä perustuvat keskimääräisiin Suomen markkinoilla olevien tuotteiden hiilijalanjälkiin, mikäli niiltä ei ole vastaa yksittäisen hankinnan tuotteista hiilijalanjälkeä. Sääntöjen mukaisesti on tehty poikkeus siihen, että Hanselin yhteishankintamallin kautta ostettavien eläkkeevakuutusmaksujen siltä hiilijalanjälki on merkityä 0.

Hiilijalanjälki

- Vuonna 2020 yht. 145,63 milj.CO2-ekv.kg
- Vuonna 2019 yht. 143,24 milj.CO2-ekv.kg

Hankintoihin liittyviä ympäristötavoitteita strategiassa ja ohjelmissa

- Lahden kaupungin strategia [Kaupungin strategia - Lahti](#)
- Ympäristöohjelma ja ympäristökaupunki
 - [Ympäristökaupunki - Lahti](#)
 - [Päästöjen vähentäminen - Lahti](#)
 - <https://www.lahti.fi/tiedostot/lahden-seudun-ymparistokatsaus-2020/>
 - [Lahden seudun ympäristökatsaus - Lahti](#)
- Hankintaohjelma <https://www.lahti.fi/tiedostot/hankintaohjelma/>
- Ympäristötilinpäätös, Kestävyyseraportointi
- Kiertotalouden tiekartta (valmistumassa) [Kiertotalous - Lahti](#)

Miten edetään?

- Hankintojen tarkastelu
 - Mitä hankitaan, mitkä resurssit käytössä?
- Strategiat ja linjaukset
 - Mitä tavoitteita hankinnoilla edistetään/toteutetaan? Ja miten niitä seurataan?
- Tunnistetaan hankinnat jotka tavoitteiden kannalta merkityksellisimpiä
 - Esim. kategoriat, tuoteryhmät
 - Toimintasuunnitelma käytännön toimista
- Strategian tavoitteiden mittaaminen

Hiilineutraalius 2025

- Suurin merkitys energian ja liikenteen hankinnoilla sekä rakentamisella
- Toimenpiteet: kaukolämpö hiilineutraalia, sähkön kilpailuttaminen, joukkoliikenteessä sähköbussit, kaupungin leasingautot sähkökäyttöisiä, hybridejä tai biopolttoainetta käyttäviä, kuljetuspalveluissa ja työkoneissa käytössä EURO/Stage luokat (myös fossiilittomat polttoaineet)
- Hiilineutraalin rakentamisen kehittämiskeskus
- Muilla hankinnoilla pienempi vaikutus mutta tavarahankinnoissa voidaan ottaa huomioon yhtenä kriteerinä tai kehittämiskohteena
 - Esim. Tiettyjen tuotteiden hiilijalanjälki, tavarantoimitusten keskittäminen tai pientoimituslisä, sähköinen tilaaminen

Kiertotalous

- Rakentaminen ja urakat merkittävimmät kategoriat
 - Esim. Purku-urakoissa materiaalien toimittaminen kierrätykseen, kierrätysmateriaalien hyväksyminen
- Kierrätyskalusteet, tuotteissa kierrätysmateriaalit, uusiokäyttö, kierrättäminen materiaalina
- Tarkoituksena määritellä enemmän kategoriakohtaisia tavoitteita
- Huomioitava myös muita vaikuttavia seikkoja kuten pohjavesialueet, sisäilma, soveltuvuus julkisiin tiloihin, saatavuus

Missä ollaan nyt?

- Hankintaohjelma ja hankintaohje uudistetaan
- Strateginen tavoite on selvillä
- Haasteena tietojen hajanaisuus sekä useat erilaiset mittarit ja toimenpiteet, joita eri ohjelmissa on asetettu
- Tunnistetaan merkittävimmät hankintakategoriat eri näkökulmista
- Tavoitteiden ja mittareiden asettaminen perustuen saatavilla olevaan tietoon